

Julkaisufoorumin ensimmäisen kierroksen tulokset ovat nähtävillä Tieteellisten seuran valtuuskunnan (TSV) verkkosivuilla. Tiiviin vuoden aikana 23 tieteenalakohtaista paneelia seuloi noin 19 500 lehteä tai sarjaa ja 1 200 kustantajaa hyvätasoista vertaisarviointimenettelyä noudattavien tieteellisten julkaisukanavien luokkaan (1-taso) ja valikoi näistä 20 prosenttia korkeatasoisempien julkaisukanavien 2-luokkaan. Lehdistä ja sarjoista paneelit saivat halutessaan poimia vielä 5 prosentin kärjen kansainvälisten huippujulkaisujen 3-luokkaan. Kielitieteen paneelin luokitus koski lopulta noin 1 080 lehteä ja sarjaa; kustantajalista oli paneeleille yhteinen.

Työskentelyn pohjana oli hankkeen sihteeristön laatima pisteytys, joka perustui kansainvälisiin luokituksiin (Norjan, Tanskan ja Australian kansalliset luokitukset, eurooppalainen ERIH sekä Thomson Reutersin Web of Science ja Elsevierin Scopus-pohjaiset impaktifaktorit, joissa vaikuttavuus perustuu artikkelien ja lehtien saamien viittausten määrään). Kielitieteen paneeli käytti arvioidensa tukena myös Publish or perish -sitaatio-ohjelmaa, joka hyödyntää Google Scholaria.

Kielitieteen paneelin kokemusten pohjalta voin kommentoida työskentelyä sen verran, että taustatueksi valitut mittarit saavat herkästi päätöksentekoa ohjaavaa roolia huolimatta siitä, etteivät eri julkaisukanavat ole tasavertaisesti niiden ulottuvilla. Kansallisesta tai alueellisesta näkökulmasta ei kaikilta osin löytynyt yhteistä linjaa kielitieteilijöiden piirissä puhumattakaan paneelien kokonaisuudesta. *Virittäjä* nostettiin yksimielisesti korkeampaan luokkaan 2, mitä auttoi se, että se sai pohjaluokituksessa lähelle karsintarajaa kohonneet pisteet. Riittävää kannatusta ei sen sijaan löytynyt sille, että *Finnisch-Ugrische Forschung* ja *Virittäjä* olisi alansa huippujulkaisuina nostettu luokkaan 3. Huipputason julkaisut määräytyivät pohjaluokitusten perusteella ja ovat lähes poikkeuksetta englanninkielisiä — suomenkielisiä julkaisuja joukossa ei ole. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran nostamisesta luokkaan 2 käytiin tiukka vääntö; kielitieteen paneeli halusi käydä keskustelua ensi sijassa sarjojen kautta. Muiden paneelien ansiosta myös *Gaudeamus* ja *Vastapaino* nousivat korkeampaan kustantajaluokkaan.

Kielipoliittisen korjausliikkeen sai aikaiseksi 60 tieteellisen seuran allekirjoittama kannanotto, jossa ilmaistiin huoli Suomessa tapahtuvan ja muun kuin englanninkielisen julkaisemisen tulevaisuudesta. Olin mukana paneelien yhteisessä neuvonpidossa, jossa kannaksi muotoutui, että ylempään luokkaan sijoitettavien julkaisujen tulee mahdollisimman laajasti kattaa tieteenalansa suomalaisen yhteiskunnan, kulttuurin ja historian erityispiirteitä käsittelevää tutkimusta. Näiden kriteerien perusteella kielitieteen paneeli päätti esittää vielä *Sananjalan* ja *Folkmålsstudierin* nostamista luokkaan 2.

Seurojen kannanotossa ilmaistiin myös huoli siitä, tullaanko tällaista laadullista luokitusmittaria käyttämään mekaanisesti. Julkaisufoorumin sihteeristö laatikin opetus- ja kulttuuriministeriölle muistion, jossa kommentoitiin sitä, mihin Julkaisufoo-

rumin luokitusta voitaisiin käyttää ja mihin sitä ei tule käyttää. Määrällisten mittareiden ohella tulisi aina käyttää laadullista arviointia kuten vertaisarviointia. Tieteenalat ja niiden julkaisukäytännöt eivät ole yhteismitallisia. Tutkimuksen arvioinnissa luokitus soveltuu suurten julkaisumäärien, esim. yliopistojen tai tutkimuslaitosten koko julkaisutuotannon arviointiin, muttei yksittäisten tutkijoiden arviointiin; se soveltuu samaa tieteenalaa edustavien julkaisujen vertailuun, muttei tieteenalojen väliseen vertailuun. Viimeiseen paneelokokoukseen saatiin sitten tiedoksi ministeriön rahanjakomalli, jossa vuodesta 2015 lähtien aiotaan hyödyntää Julkaisufoorumin luokitusta siten, että tutkimuksen 34 prosentin rahoitusosuudesta julkaisut kattaisivat 13 prosenttia, ja näistä 1-tason julkaisut neljä ja tasojen 2 ja 3 julkaisut yhdessä yhdeksän prosenttia. Julkaisufoorumi on parempi vaihtoehto kuin sitä ennen noudatettava luokitus, jossa jakolinja vedetään kotimaisten ja kansainvälisten julkaisujen välille. Silti voi uumoilla, että rahoitusmallista tulee varsin järeä julkaisukanavien valikoitumista ohjaileva mekanismi. Suomenkielisen kielitieteellisen julkaisemisen osalta tilanne ei kuitenkaan näytä entisestään juuri synkentyvän. Rinnakkaiskielisellemme julkaisutoiminnalle saatiin neuvoteltua jatkuvuutta.

Julkaisufoorumin toiminta jatkuu. Uusien julkaisukanavien liittämistä luettelon 1-tasolle käsitellään välikaudellakin, mutta luokituksia arvioi uudelleen vuonna 2014 aloittava uusi kierros, jonka ohjausryhmän jäsenet on valittu tieteellisten seurojen ja laitosten esitysten pohjalta. Kotikielen Seuran ehdokas tuli valituksi tälle Julkaisufoorumin organisaation korkeimmalle tasolle. Keskustelu kansalliskielten asemasta suomalaisessa tieteessä siis jatkuu.

TIINA ONIKKI-RANTAJÄÄSKÖ